

quod hoc fluxum est, illo exprimatur. Jam quod nec saturo caput radi, imò nec seria legere, aut scribere, tutum sit, supra demonstratum est.

C A P U T V I.

Ad solutam alvum remedia.

Q Uem verò frequenter citata alvus exercet, huic opus est pila, similibusque superiores partes exercere, dum jejunos est ambulare, vitare Solis nimium ardorem, continua balnea ungi citra sudorem, non uti cibis variis, minimèque jurulentis aut leguminibus, oleribusve his quæ descendunt, omnia denique fugere quæ tardè conquoquantur: Venatio, durique pisces, & ex domesticis ani-

malibus assa caro maximè juvant. Nunquam vinum falsum bibere expedit, ne tenuè quidem aut dulce, sed austerum, & plenius neque idipsum pervetus. Si mulso uti volet, id ex decocto melle faciendum est. Si frigidæ portiones ventrem ejus non turbant, his utendum potissimum est. Si quid offensæ in cœna sensit, vomere debet, idque postero quoque die facere, tertio modici ponderis panem ex vino esse, adjuncta uva vel olea, vel ex defruto similibusque aliis, deinde ad consuetudinem redire. Semper autem post cibum conquiescere, ac neque intendere animum, neque ambulatione, quamvis levi dimoveri.

Remedia
lubrici
ventris.
Pilæ lu-
sus.

Matuti-
na am-
bulatio.

Cels. lib. 4.
cap. 19.

Sol ar-
dens.

Conti-
nua bal-
nea futæ
alvo ini-
mica.

¶ Sunt hæc, quæ CELSUS proponit lubrici ventris remedia. Ac primum quidem pilæ lusus est, omneque id exercitii genus, quod superiores partes magis cæteris movet. Per hæc enim humoris ad fluxum proni impetus in contrariam regionem avertitur, ipsum scilicet corporis habitum. Idemque præstat ambulatio, sed quæ jejuno fiat stomacho. Nam si cibum hæc excipit, non modò non comprimit alvum, sed etiam præcipitat. Scilicet per motionem pessum impulsæ epulæ pyloro promptius elabuntur. Nemo exiltimet duo hæc quæ retulimus auxilia, profluenti jam nunc ventri conducere. Nam quia materias fluentes magis concitant, ob id etiam obsunt. Neque enim CELSUS hoc loco præcipit, quomodo mederi malo, sed quomodo occurrere oporteat. Eodemque Authore disci potest, in hoc affectu corporis jam urgente, neque ambulatione, neque frictione opus esse, vehiculo sedisse, aut equo, præstare. Porrò vitandus vehemens omnis insolatus est, quoniam densato habitu materias liquidas in viscera ventremque compellit. Modicus autem Sol non astringit, sed potius laxat habitum, succosque ab imis præcordiis ad carnes sine vi evocat. Nocent insuper continua balnea, non alio sanè nomine, quam quòd copus copioso humore

humore imbuant, nutantesque in fluorem materias calore fundant permoveantque. Scilicet ejus rei causa in quovis morbi genere, quem fluxio excitat, rectè balneis abstinetur. Verumtamen quoties fluxio non est, sed timetur, rarius tentata hæc profuisse deprehensum est, quoties absque momentanea corporis madefactione, atque turbatione (rarenter cum adhibeantur) humores versus extremas partes quadam *ἀντισπασμωδία* via, ex imo corpore alliciunt. Sic ut hujus remedii salubritatem commendet rarior usus. Jam quod unctio lenis seu quæ fit citra sudorem, non inutilis sit, respectu ejus scribitur unctio, quæ ad sudoris eruptionem usque administratur, hæc enim, quia succos turbat nocentissima, illa quia placida est, tuta censetur. Quod autem ciborum varietas vomitum & dejectionem tum requirat, tum facilem efficiat supra eo loco retulimus quo ciborum ratio exposita est. Tum etiam quod idem efficiant, & jurulenta, & ea olera quæ celeriter descendunt. Omnia enim hæc molliendo, alvum citant. At quæ tardè concoquantur idcirco aliena sunt, quod ventriculus hæc nequaquam vincere potis, pro superfluis habeat, protinusque seu pondus inutile in alvum excutiat. Venationem seu carnem ferinam siccitas uti-

Unctio
lenis lu-
brico
ventri
utilior
est.

Cibus
varius
aut duræ
conco-
ctionis
adhæc
jurulenta
& olera
alvo flu-
ida ini-
mica.

Caro ferarum ventri fluenti utilis, itemque pisces duri.

Asa caro cicurum animalium nimis dejectio- nibus idonea.

Vinum quale fugiendum

Quale expetendum.

Mulsum.

Frigida potio alvo ad fluorem proclivi, utilis.

tilem facit. Hac enim qualitate tenendi vis omnis firmatur, ut contra humiditate solvitur. Si piscibus quoque vesci animus est, duri sint oportet, idque tum apparatu, ut affi, tum propria natura, qualis anguilla est, qualis salmo & hujusmodi. Neque alia de causa, affata quoque domesticorum animalium caro accommodatior est, quam quia siccior est. Domestica CELSUS rectè dixit, nam quæ ferarum caro est, satis superque per se sicca est, neque affationis admodum egens. Vinum bibere convenit neque falsum, neque dulce: hoc namque humectando lubricitandoque ventrem provocat, illud radendo. Fugiendum etiam id quod tenue est, nam protinus diffuit, parvasque siccandi vires habet. Utilius propter astringentem austerum est, quod & plenius aliquanto bibere convenit, ut totis undequaque ferculis immistum nullam non partem intestinorum attingat. Idipsum austerum nequaquam pervetus esse debet, nam id jam tum planè dulcescit. Si postulante re aliqua, multo utendum est (nam mulsum omne, ventrem movet) paratum id esto ex decocto melle. Istud enim (Authore GALENO) ut magis nutrit, sic & minus alvum subducit. Frigidæ potiones quoniam astringunt, juvant. Plerisque tamen alvum magis impellunt, quos ho-

mines, tertio capite libri hujus notavimus. Siquid coena ventriculum laesivum, protinus vomendum est, idque ne malè gratas epulas ventriculus in alvum ejetet, ideoque hujus rei principia maturo vomitu præoccupare, non alienum est. Post vomitum etiam postridie repetitum reficiendus roborandusque ventriculus est, quod cibus exquemur, partim moderatè adstringentibus, partim temperatis, unaque confectione facilibus. Confert igitur modicum panem ex vino aut defruto esse, quæ ut non gravant ventriculum, sic probè reficiunt; tum his adjicere, vel uvam vel oleam oportet, quæ stomachum vomitione laxatum firment. His enim fructibus præsertim immaturioribus haud parva astringendi vis obtigit. Porro altioribus animi à cibo intentionibus multus spirituum vitalium ad cerebrum accessus, haic rei ventriculi cruditas; cruditati gravamen; gravamini celeris assumptorum omnium dejectio, succedunt. A cibo item quies necessaria est, adeo ut ne levissima quidem ambulatio tuta sit. Nam alimentum alioqui ventri fluenti grave, dimoto corpore non potest non ad alvum subsidere. Quies verò in consuetudinem ferendi oneris intestina deducit.

Vomitus à coena conductibilis.

A vomitu firmandus cibo ventriculus.

Quies à cibo fuso ventri utilis.